

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

SYLABUS ZAJĘĆ Informacje ogólne

Nazwa ZAJĘĆ: EMPATIA W MEDYCYNIE	
Rodzaj ZAJĘĆ	Obieralny
Wydział PUM	Wydział Medycyny i Stomatologii
Kierunek studiów	Kierunek Lekarski
Specjalność	-
Poziom studiów	jednolite magisterskie
Forma studiów	Stacjonarne
Rok studiów /semestr studiów	Rok I, semestr I i II
Liczba przypisanych punktów ECTS	1
Formy prowadzenia zajęć (liczba godzin)	Wykłady: 20h (10/10)
Sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się *	☒ zaliczenie na ocenę: <ul style="list-style-type: none"> ☐ opisowe ☐ testowe ☐ praktyczne ☒ ustne ☐ zaliczenie bez oceny <ul style="list-style-type: none"> ☐ egzamin końcowy: <ul style="list-style-type: none"> ☐ opisowy ☐ testowy ☐ praktyczny ☐ ustny
Kierownik jednostki	dr hab. n. med. Aleksandra Kładna
Adiunkt dydaktyczny lub osoba odpowiedzialna za przedmiot	dr hab. n. med. Aleksandra Kładna zhmel@pum.edu.pl, tel. 091 48 008 21
Nazwa i dane kontaktowe jednostki	Zakład Historii Medycyny i Etyki Lekarskiej PUM, zhmel@pum.edu.pl, tel. 091 48 008 21
Strona internetowa jednostki	https://www.pum.edu.pl/studia_iii_stopnia/informacje_z_jednostek/wfbmiml/zakad_historii_medycyny_i_etyki_lekarskiej/
Język prowadzenia zajęć	polski

* zaznaczyć odpowiednio, zmieniając na

Informacje szczegółowe

Cele zajęć		<p>Przygotowanie studenta do:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Poznanie starożytnych relacji lekarz-pacjent i ich nowożytne kontynuacje 2) Poznanie ogólnych zasad porozumiewania się międzyludzkiego, poznanie mechanizmów warunkujących ludzkie zachowania 3) Poznanie społeczne, samowiedza, atrakcyjność interpersonalna, postawy i ich zmiana, wpływ społeczny, relacje wewnątrz- i międzygrupowe. Dynamika grupy, altruizm, agresja, konflikty, dyskryminacja, niesprawiedliwość społeczna. 4) Rozwinięcie wrażliwości wobec drugiego człowieka, teoretyczne aspekty empatii 5) Rozpoznawanie trudności w komunikowaniu się na gruncie medycyny w relacji lekarz- pacjent 6) Rozwinięcie wrażliwości wobec drugiego człowieka 7) Empatyczna komunikacja z osobami niesłyszącymi, starszymi, osamotnionymi
Wymagania wstępne w zakresie	Wiedzy	brak
	Umiejętności	brak
	Kompetencji społecznych	Szacunek, odpowiedzialność za podjęte zadania, umiejętność pracy w grupie

EFEKTY UCZENIA SIĘ			
Ip. efektu uczenia się	Student, który zaliczył ZAJĘCIA wie/umie/potrafi:	SYMBOL (odniesienie do efektów uczenia się dla kierunku)	Sposób weryfikacji efektów uczenia się*
W01	Charakteryzuje społeczny wymiar zdrowia i choroby, wpływ środowiska społecznego (rodziny, sieci relacji społecznych) i nierówności społecznych oraz społeczno-kulturowych różnic na stan zdrowia, a także rolę stresu społecznego w zachowaniach zdrowotnych i autodestrukcyjnych;	D.W1.	O, PS, W
W02	Charakteryzuje społeczne czynniki wpływające na zachowania w zdrowiu i w chorobie, szczególnie w chorobie przewlekłej;	D.W2.	O, PS, W
W03	Opisuje zasady i metody komunikacji z pacjentem i jego rodziną, które służą budowaniu empatycznej, opartej na zaufaniu relacji;	D.W5.	O, PS, PM
W04	Charakteryzuje znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej w procesie komunikowania się z pacjentem oraz pojęcie zaufania w interakcji z pacjentem;	D.W6.	O, PS, PM
W05	Opisuje psychospołeczne konsekwencje hospitalizacji i choroby przewlekłej;	D.W7.	O, PS, PM
W06	Opisuje podstawowe psychologiczne mechanizmy funkcjonowania człowieka w zdrowiu i w chorobie;	D.W9.	O, PS, PM
W07	Opisuje rolę rodziny pacjenta w procesie leczenia;	D.W10.	O, PS, PM
W08	Charakteryzuje problematykę adaptacji pacjenta i jego rodziny do choroby jako sytuacji trudnej oraz do związanych z nią wydarzeń, w tym umierania i procesu żałoby rodziny;	D.W11.	O, PS, PM

W09	Charakteryzuje rolę stresu w etiopatogenezie i przebiegu chorób oraz mechanizmy radzenia sobie ze stresem;	D.W12.	O, PS, PM
W10	Opisuje zasady motywowania pacjenta do prozdrowotnych zachowań i informowania o niepomyślnym rokowaniu;	D.W15.	O, PS, PM
W11	Charakteryzuje kulturowe, etniczne i narodowe uwarunkowania zachowań ludzkich;	D.W19.	O, PS, PM
U01	Umie uwzględniać w procesie postępowania terapeutycznego subiektywne potrzeby i oczekiwania pacjenta wynikające z uwarunkowań społeczno-kulturowych;	D.U1.	O, PS, PM, W
U02	Umie dostrzegać oznaki zachowań antyzdrowotnych i autodestrukcyjnych oraz właściwie na nie reagować;	D.U2.	O, PS, PM, W
U03	Umie wybierać takie leczenie, które minimalizuje konsekwencje społeczne dla pacjenta;	D.U3.	O, PS, PM, W
U04	Potrafi budować atmosferę zaufania podczas całego procesu diagnostycznego i leczenia;	D.U4.	O, PS, PM, W
U05	Potrafi przeprowadzać rozmowę z pacjentem dorosłym, dzieckiem i rodziną z zastosowaniem techniki aktywnego słuchania i wyrażania empatii oraz rozmawiać z pacjentem o jego sytuacji życiowej;	D.U5.	O, PS, PM, W
U06	Potrafi informować pacjenta o celu, przebiegu i ewentualnym ryzyku proponowanych działań diagnostycznych lub terapeutycznych oraz uzyskać jego świadomą zgodę na podjęcie tych działań;	D.U6.	O, PS, PM, W
U07	Umie angażować pacjenta w proces terapeutyczny;	D.U7.	O, PS, PM, W
U08	Umie przekazać pacjentowi i jego rodzinie informacje o niekorzystnym rokowaniu;	D.U8.	O, PS, PM, W
U09	Potrafi udzielać porad w kwestii przestrzegania zaleceń terapeutycznych i prozdrowotnego trybu życia;	D.U9.	O, PS, PM, W
U10	Potrafi identyfikować czynniki ryzyka wystąpienia przemocy, rozpoznawać przemoc i odpowiednio reagować;	D.U10.	O, PS, PM, W
U11	Umie stosować w podstawowym zakresie psychologiczne interwencje motywujące i wspierające;	D.U11.	O, PS, PM, W
U12	Umie komunikować się ze współpracownikami, udzielając informacji zwrotnej i wsparcia;	D.U12.	O, PS, PM, W
U13	Potrafi wykazywać odpowiedzialność za podnoszenie swoich kwalifikacji i przekazywanie wiedzy innym;	D.U16.	O, PS, PM, W
U14	Potrafi krytycznie analizować piśmiennictwo medyczne, w tym w języku angielskim, i wyciągać wnioski;	D.U17.	O, PS, PM, W
U15	Umie porozumiewać się z pacjentem w jednym z języków obcych na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.	D.U18.	O, PS, PM, W, K
K01	Nawiązuje i utrzymuje głęboki oraz pełen szacunku kontakt z pacjentem, a także potrafi okazywać zrozumienie dla różnic światopoglądowych i kulturowych	K.01	

Tabela efektów UCZENIA SIĘ w odniesieniu do formy zajęć							
Ip. efektu uczenia się	Efekty uczenia się	Forma zajęć					
		Wykład	Seminarium	Ćwiczenia	Ćwiczenia kliniczne	Symulacje	E-learning
W01	D.W1.	X					
W02	D.W2.	X					
W03	D.W5.	X					
W04	D.W6.	X					
W05	D.W7.	X					
W06	D.W9.	X					
W07	D.W10.	X					
W08	D.W11.	X					
W09	D.W12.	X					
W10	D.W15.	X					
W11	D.W19.	X					
U01	D.U1.	X					
U02	D.U2.	X					
U03	D.U3.	X					
U04	D.U4.	X					
U05	D.U5.	X					
U06	D.U6.	X					
U07	D.U7.	X					
U08	D.U8.	X					
U09	D.U9.	X					
U10	D.U10.	X					
U11	D.U11.	X					
U12	D.U12.	X					
U13	D.U16.	X					
U14	D.U17.	X					
U15	D.U18.	X					
K01	K.01.	X					

TABELA TREŚCI PROGRAMOWYCH			
Ip. treści programowej	Treści programowe	Liczba godzin	Odniesienie do efektów uczenia się do ZAJĘĆ
Semestr zimowy			
Wykłady		10h	
TK01	Starogreckie relacje lekarz-pacjent i jej nowożytnie kontynuacje.	2	D.W1.;D.W2.;D.W5.;D.W6.;D.W7.;D.W9.;D.W10.;D.W11.;D.W12.;D.W15.;D.W19.;D.U1.;D.U2.;D.U3.;D.U4.;D.U5.;D.U6.;D.U7.;D.U8.;D.U9.;D.U10.;D.U11.;D.U12.;D.U16.;D.U17.;D.U18.;K.01.
TK02	Komunikacja interpersonalna i zasady porozumiewania się międzyludzkiego.	2	D.W1.;D.W2.;D.W5.;D.W6.;D.W7.;D.W9.;D.W10.;D.W11.;D.W12.;D.W15.;D.W19.;D.U1.;D.U2.;D.U3.;D.U4.;D.U5.;D.U6.;D.U7.;D.U8.;D.U9.;D.U10.;D.U11.;D.U12.;D.U16.;D.U17.;D.U18.;K.01.

TK03	Rozwijanie wrażliwości wobec drugiego człowieka, empatia poznawcza i emocjonalna.	2	D.W1.;D.W2.;D.W5.;D.W6.;D.W7.;D.W9.;D.W10.;D.W11.;D.W12.;D.W15.;D.W19.;D.U1.;D.U2.;D.U3.;D.U4.;D.U5.;D.U6.;D.U7.;D.U8.;D.U9.;D.U10.;D.U11.;D.U12.;D.U16.;D.U17.;D.U18.;K.01.
TK04	Empatyczne i prawne aspekty komunikowania się w medycynie.	2	D.W1.;D.W2.;D.W5.;D.W6.;D.W7.;D.W9.;D.W10.;D.W11.;D.W12.;D.W15.;D.W19.;D.U1.;D.U2.;D.U3.;D.U4.;D.U5.;D.U6.;D.U7.;D.U8.;D.U9.;D.U10.;D.U11.;D.U12.;D.U16.;D.U17.;D.U18.;K.01.
TK05	Rozwijanie wrażliwości studentów wobec drugiego człowieka metodą praktyczną	2	D.W1.;D.W2.;D.W5.;D.W6.;D.W7.;D.W9.;D.W10.;D.W11.;D.W12.;D.W15.;D.W19.;D.U1.;D.U2.;D.U3.;D.U4.;D.U5.;D.U6.;D.U7.;D.U8.;D.U9.;D.U10.;D.U11.;D.U12.;D.U16.;D.U17.;D.U18.;K.01.
Semestr letni			
Wykłady		10h	
TK06	Wpływ sztuki na rozwój empatii (film)	2	D.W1.;D.W2.;D.W5.;D.W6.;D.W7.;D.W9.;D.W10.;D.W11.;D.W12.;D.W15.;D.W19.;D.U1.;D.U2.;D.U3.;D.U4.;D.U5.;D.U6.;D.U7.;D.U8.;D.U9.;D.U10.;D.U11.;D.U12.;D.U16.;D.U17.;D.U18.;K.01.
TK07	Empatyczna komunikacja studentów z osobami niesłyszącymi (warsztaty praktyczne w Siedzibie Stowarzyszenia Polskiego Związku Głuchych)	2	D.W1.;D.W2.;D.W5.;D.W6.;D.W7.;D.W9.;D.W10.;D.W11.;D.W12.;D.W15.;D.W19.;D.U1.;D.U2.;D.U3.;D.U4.;D.U5.;D.U6.;D.U7.;D.U8.;D.U9.;D.U10.;D.U11.;D.U12.;D.U16.;D.U17.;D.U18.;K.01.
TK08	Empatyczna komunikacja studentów z osobami niesłyszącymi (warsztaty praktyczne w Siedzibie Stowarzyszenia Polskiego Związku Głuchych)	2	D.W1.;D.W2.;D.W5.;D.W6.;D.W7.;D.W9.;D.W10.;D.W11.;D.W12.;D.W15.;D.W19.;D.U1.;D.U2.;D.U3.;D.U4.;D.U5.;D.U6.;D.U7.;D.U8.;D.U9.;D.U10.;D.U11.;D.U12.;D.U16.;D.U17.;D.U18.;K.01.
TK09	Empatyczna komunikacja personelu medycznego z osobami starszymi, osamotnionymi(warsztaty praktyczne w domu seniora)	2	D.W1.;D.W2.;D.W5.;D.W6.;D.W7.;D.W9.;D.W10.;D.W11.;D.W12.;D.W15.;D.W19.;D.U1.;D.U2.;D.U3.;D.U4.;D.U5.;D.U6.;D.U7.;D.U8.;D.U9.;D.U10.;D.U11.;D.U12.;D.U16.;D.U17.;D.U18.;K.01.
TK10	Empatyczna komunikacja personelu medycznego z osobami starszymi, osamotnionymi(warsztaty praktyczne w domu seniora)	2	D.W1.;D.W2.;D.W5.;D.W6.;D.W7.;D.W9.;D.W10.;D.W11.;D.W12.;D.W15.;D.W19.;D.U1.;D.U2.;D.U3.;D.U4.;D.U5.;D.U6.;D.U7.;D.U8.;D.U9.;D.U10.;D.U11.;D.U12.;D.U16.;D.U17.;D.U18.;K.01.

Zalecana literatura:

Literatura podstawowa

1. Ziółkowska-Rudnowicz, E., Kładna, A., Empatia jako jedna z ważnych umiejętności klinicznych. w: A. Kładna (red.). Pielęgniarstwo. Desmurgia. Stany zagrożenia życia. Wydawnictwo PAM, Szczecin, 2007, s.9-21.
2. Ziółkowska- Rudnowicz, E., Kładna, A., Empatia w medycynie. Wydawnictwo PUM, Szczecin 2014
3. Barański J., Waszyński E., Steciwko A. (red.), Komunikowanie się lekarza z pacjentem, Wydawnictwo Astrum, Wrocław, 2017.

Literatura uzupełniająca

1. Doliński D., Strelau J. (red.), Psychologia. Podręcznik akademicki. T. 2. Gdańsk: GWP. 2021.
2. Wilczek-Rużycka E., Empatia pracowników medycznych. Wolters Kluwer Polska SA. 2017
3. Davis M.H., Empatia. O umiejętności współodczuwania. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk, 2001.

Nakład pracy studenta	
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]
	W ocenie (opinii) nauczyciela
Godziny kontaktowe z nauczycielem	20
Przygotowanie do ćwiczeń/seminarium	
Czytanie wskazanej literatury	5
Napisanie raportu z laboratorium/ćwiczeń/przygotowanie projektu/referatu itp.	
Przygotowanie do kolokwium/kartkówki	5
Przygotowanie do egzaminu	
Inne	
Sumaryczne obciążenie pracy studenta	30
Punkty ECTS	1
Uwagi	

*Przykładowe sposoby weryfikacji efektów uczenia się:

EP – egzamin pisemny

EU – egzamin ustny

ET – egzamin testowy

EPR – egzamin praktyczny

K – kolokwium

R – referat

S – sprawdzenie umiejętności praktycznych

RZĆ – raport z ćwiczeń z dyskusją wyników

O – ocena aktywności i postawy studenta

SL – sprawozdanie laboratoryjne

SP – studium przypadku

PS – ocena umiejętności pracy samodzielnej

W – kartkówka przed rozpoczęciem zajęć

PM – prezentacja multimedialna

i inne